

Cooperative Security : จากกรอการร้ายสู่ความมั่นคงแบบร่วมมือ^๑

เหตุระเบิดและกราดยิงหลายจุดในกรุงปารีสเมื่อ ๑๓ พ.ย.๕๘ ถือเป็นกรอการร้ายครั้งรุนแรงที่สุดในฝรั่งเศสนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ การกรอการร้ายครั้งนี้สร้างความตื่นตระหนกและตอกย้ำให้เห็นว่าไม่มีที่ใดในโลกจะปลอดภัยจากภัยก่อการร้าย ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงร่วมของโลกในขณะนี้ ประธานาธิบดีโอบามาได้กล่าวไว้ว่า “นี่ไม่ใช่เพียงการกรอการร้ายต่อฝรั่งเศสเท่านั้น แต่เป็นการกรอการร้ายต่อมนุษยชาติทั้งหมด” ผลของเหตุการณ์นี้ ทำให้แนวคิดความมั่นคงแบบร่วมมือ (Cooperative Security) ในการปราบปรามกลุ่ม IS มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยล่าสุด UNSC มีมติเอกฉันท์เป็นครั้งแรกอนุมัติให้นานาชาติใช้ทุกมาตรการตามกรอบกฎหมายเพื่อปราบปรามกลุ่ม IS...

นับตั้งแต่เหตุการณ์ ๙๑๑ จนถึงกรอการร้ายในงานบอสตันมาราธอนที่สหรัฐอเมริกา เมื่อ เม.ย.๕๖ เห็นได้ว่าการกรอการร้ายมุ่งเป้าหมายไปยังเขตเมืองและการทำร้ายประชาชนมากขึ้น เช่นเดียวกับกับการกรอการร้ายในยุโรปที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น เมื่อ ๗ ม.ค.๕๘ คนร้ายชาวฝรั่งเศสเชื้อสายแอลจีเรีย ๒ คนบุกยิงสำนักพิมพ์ Charlie Hebdo ซึ่งเป็นนิตยสารแนวล้อเลียนของฝรั่งเศส และล่าสุดเมื่อ ๑๓ พ.ย.๕๘ เกิดเหตุระเบิดและกราดยิง ๔ จุดในปารีส ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต ๑๒๘ คน และบาดเจ็บ ๑๘๐ คน ซึ่งการกรอการร้ายครั้งนี้ถือเป็นเหตุรุนแรงที่สุดในฝรั่งเศสนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ และสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชน แต่ในทางกลับกันทำให้แนวคิดความมั่นคงแบบร่วมมือ (Cooperative Security) เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น

การกรอการร้ายในยุโรปและฝรั่งเศส: สาเหตุและปัจจัยทางประวัติศาสตร์

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีชาวมุสลิมจากตะวันออกกลางอพยพเข้าไปตั้งรกรากในยุโรปมากขึ้น อันเป็นผลพวงสืบเนื่องมาจากประวัติศาสตร์รวมทั้งปัจจัยประกอบอื่นๆ ที่ส่งผลให้ยุโรปและฝรั่งเศสตกเป็นเป้าหมายการกรอการร้ายอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- นโยบายที่ผิดพลาดตั้งแต่อดีต คือ นโยบายด้านแรงงานและนโยบายผ่อนคลายนโยบายด้านการตรวจคนเข้าเมือง (Guest-worker agreements and relaxed immigration) ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๓ (ค.ศ.๑๙๖๐) ที่ยุโรปต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก ทำให้มีชาวมุสลิมอพยพเข้าไปในยุโรปเพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงานมากขึ้น
- มาตรการด้านความมั่นคงข้ามแดนที่หละหลวม เช่น การเดินทางข้ามพรมแดนในยุโรปมีข้อจำกัดน้อย การหลั่งไหลของอาวุธสงครามระหว่างพรมแดนทำได้ง่าย และนโยบายรับผู้ลี้ภัยจากตะวันออกกลางจำนวนมาก
- เสรีภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน สื่อมวลชนฝรั่งเศสมีเสรีภาพในการวิจารณ์

อย่างไร้ขอบเขต เช่น สำนักพิมพ์ Charlie Hebdo เขียนการ์ตูนล้อเลียนศาสดาของศาสนาอิสลามหลายครั้ง แต่ในขณะเดียวกัน มีการจำกัดเสรีภาพของสตรีชาวมุสลิมโดยห้ามไม่ให้สวมผ้าคลุมหน้า (ฮิญาบ) ด้วยกรอการออกกฎหมายว่าด้วยการห้ามปกปิดใบหน้าในที่สาธารณะ

- การเป็นพันธมิตรต่อต้านการกรอการร้าย ซึ่งฝรั่งเศสเป็นหนึ่งในพันธมิตรสำคัญของสหรัฐฯ มาโดยตลอด รวมทั้งการเข้าร่วมปฏิบัติการโจมตีทางอากาศในซีเรียเพื่อโจมตีกลุ่ม IS ตั้งแต่ ก.ย.๕๘ เป็นต้นมา นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังส่งกำลังทหารไปปฏิบัติการนอกประเทศมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ทั้งในแอฟริกาและอิรัก

สาเหตุดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งการสู้รบที่ยืดเยื้อในซีเรียตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ทำให้มีชาวมุสลิมลี้ภัยไหลเข้าไปในยุโรปเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะฝรั่งเศสที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่มาก ทำให้เสี่ยงต่อการกรอการร้ายจากกลุ่มมุสลิมญีฮัด ซึ่งเป็นมุสลิมแนวทางรุนแรง (Radical Muslims) ที่ได้รับการสนับสนุนจากตะวันออกกลาง นอกจากนี้ยังมีองค์กรหัวรุนแรงสุดโต่ง (violent extremist organizations: VEOs) อื่นๆ ที่สามารถก่อเหตุได้ อาทิ ผู้กรอการร้ายในประเทศ (Home grown terrorists), กลุ่มเชิดชูคนผิวขาว (White supremacists), กลุ่มต่อต้านรัฐบาล (Anti-government militants) และผู้ที่ไม่สังกัดกลุ่ม (lone wolf) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบทางสังคมให้เกิดกระแสต่อต้านชาวมุสลิมหรือโรคกลัวอิสลาม (Islamophobia) ลุกลามออกไป

ความมั่นคงแบบร่วมมือ (Cooperative Security) ในการต่อต้านการกรอการร้าย

หลังการโจมตีกรุงปารีส ทั้งฝรั่งเศสและนานาชาติได้ส่งสัญญาณถึงการเพิ่มมาตรการต่อต้านการกรอการร้ายที่เข้มงวด รวมทั้งมีความร่วมมือจากหลายประเทศในการปราบปรามกลุ่ม IS ในซีเรียมากขึ้น ดังนี้

การกรอการร้ายในยุโรปและฝรั่งเศส: สาเหตุและปัจจัยทางประวัติศาสตร์

นโยบายที่ผิดพลาดตั้งแต่อดีต > นโยบายด้านแรงงานและนโยบายผ่อนคลายนโยบายด้านการตรวจคนเข้าเมือง ทำให้ชาวมุสลิมอพยพเข้ายุโรปจำนวนมาก

มาตรการด้านความมั่นคงข้ามแดนที่หละหลวม > การข้ามพรมแดนง่าย การหลั่งไหลของอาวุธระหว่างพรมแดนสะดวก นโยบายรับผู้ลี้ภัยจากตะวันออกกลาง

เสรีภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน > กรณีสำนักพิมพ์ Charlie Hebdo เขียนการ์ตูนล้อเลียนศาสดาอิสลาม แต่จำกัดเสรีภาพห้ามสตรีชาวมุสลิมสวมฮิญาบ

พันธมิตรช่วยปราบปรามการกรอการร้าย > ร่วมกับสหรัฐฯ ในปฏิบัติการทางทหารเพื่อปราบปรามกลุ่ม IS ในซีเรีย รวมทั้งร่วมต่อต้านการกรอการร้ายทั่วโลก

ความมั่นคงแบบร่วมมือ (Cooperative Security) ในการต่อต้านการกรอการร้าย

ผู้นำประเทศต่างๆ แลกเปลี่ยนประณามการกรอการร้าย และจะร่วมมือกันเพื่อต่อต้านการกรอการร้าย

ปฏิบัติการทางทหารร่วมกันเพื่อปราบปรามกลุ่ม IS ในซีเรีย อย่างเป็นรูปธรรมจากสหรัฐฯ รัสเซีย และฝรั่งเศส

นานาชาติเพิ่มมาตรการที่เข้มงวด เพื่อป้องกันการกรอการร้าย

Infographic by: กฤษณ์ ศศิวิทย์

• **การดำเนินการของฝรั่งเศส** ประธานาธิบดีโอลลองด์แห่งฝรั่งเศสได้สั่งปิดชายแดนทั่วประเทศ และออกมาแถลงต่อรัฐสภาเพื่อต่อสู้กับการก่อการร้าย โดยมีประเด็นสำคัญ คือ การผ่านพระราชกฤษฎีกายาวเวลาการประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นเวลา ๓ เดือน การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพิ่มเติม เพื่อรับสถานการณ์ก่อการร้าย และการถอนสัญชาติคนฝรั่งเศสที่มี ๒ สัญชาติ รวมทั้งเพิ่มปฏิบัติการโจมตีกลุ่ม IS ในซีเรีย แต่ทั้งนี้ ฝรั่งเศสยังยืนยันจะรับผู้ลี้ภัยสงครามจากกลุ่ม IS ต่อไป

• **การดำเนินการของนานาชาติ** เช่น เบลเยียมได้จัดงบประมาณ ๔๐๐ ล้านยูโร (ประมาณ ๑,๕๐๐ ล้านบาท) เพื่อสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้าย มีการลงนามระหว่างมาเลเซียและสหรัฐฯ ในข้อตกลงเพิ่มเติมด้านการต่อต้านการก่อการร้าย โดยมาเลเซียจะสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลของสหรัฐฯ ด้านผู้ก่อการร้ายและอาชญากรข้ามชาติได้^๕ สืบเนื่องจากเมื่อไม่นานมานี้ชายชาวมาเลเซีย ถูกกลุ่มมุสลิมติดอาวุธอาบูไซยาฟลักพาตัวและฆ่าตัดศีรษะ

• **ความมั่นคงแบบร่วมมือในการปราบปรามกลุ่ม IS** โดยปรากฏความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ รัสเซีย และฝรั่งเศส เพื่อปราบปรามกลุ่ม IS ในซีเรีย โดยเฉพาะการเพิ่มปฏิบัติการทางทหารมากขึ้น

- ความร่วมมือระหว่างฝรั่งเศสและรัสเซีย ซึ่งประธานาธิบดีโอลลองด์กล่าวว่า “จะไม่มีแบ่งแยกอีกต่อไป” (There is no more divide) และใช้ปฏิบัติการทางทหารร่วมกับรัสเซียเพื่อกำจัดกลุ่ม IS ในซีเรีย (agreed to coordinate military attacks in Syria)^๖

- ความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซีย ซึ่งในที่ประชุม G-20 ประธานาธิบดีโอบามาและประธานาธิบดีปูติน เห็นพ้องร่วมกันว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในซีเรียจะต้องมาจากประชาชนซีเรียเท่านั้น และทั้ง ๒ ประเทศ จะร่วมมือกันเพื่อปราบปรามกลุ่ม IS อีกทั้งจากการประชุมเพื่อพูดคุยในกรณีซีเรียที่กรุงเวียนนา ประธานาธิบดีโอบามาได้กล่าวว่า “รัสเซียเป็นพันธมิตรที่สร้างสรรค์ (a constructive partner)”^๗ รวมทั้งคำกล่าวของประธานาธิบดีปูตินที่ว่า “เราขอเสนอความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้าย ...ซึ่งจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพเมื่อเราร่วมมือกันต่อสู้” (We proposed cooperation on anti-terrorism...we can wage an effective fight only together)^๘ ทั้งนี้ เมื่อ ๓๐ ต.ค.๕๘ เครื่องบินโดยสารของรัสเซียถูกกลุ่ม IS ระเบิดและตกบริเวณคาบสมุทรไซนายของประเทศอียิปต์

- ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ เมื่อ ๒๐ พ.ย.๕๘ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้ลงมติร่วมกันอย่างเป็นทางการ อนุมติให้นานาชาติ ใช้ทุกมาตรการตามกรอบกฎหมายระหว่างประเทศที่จำเป็นเพื่อปราบปรามกลุ่ม IS

บททิ้งท้าย

ผลพวงทางประวัติศาสตร์ และการเดินทางเคลื่อนย้ายข้ามแดนที่สะดวกทำให้ประชากรมุสลิมในยุโรปขยายตัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งเสรีภาพที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคม อันนำมาซึ่งความแตกแยกและความเกลียดชังระหว่างกลุ่ม ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างเงื่อนไขการก่อการร้ายได้ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ไร้พรมแดนก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการแพร่กระจายอุดมการณ์ของกลุ่มก่อการร้ายให้สามารถปฏิบัติการอย่างไร้แบบแผนและมีความรุนแรงมากขึ้น การมุ่งเป้าการก่อการร้ายไปยังเขตเมือง

และประชาชน ยิ่งทำให้สถานการณ์มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ รวมทั้งเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์อย่างรอบด้านด้วย

การก่อการร้ายซึ่งเป็นภัยคุกคามร่วมกันของโลกในขณะนี้ ทำให้นานาชาติหันมาให้ความร่วมมือกันในรูปแบบของความมั่นคงแบบร่วมมือ (Cooperative Security) ที่คำนึงถึงสันติภาพ (Peaceful) และการปราศจากความกลัว (Freedom from fear)^๙ เห็นได้ชัดจากประเทศมหาอำนาจทั้ง สหรัฐฯ รัสเซีย ฝรั่งเศส และประเทศพันธมิตร ที่หันมาร่วมมือกันในปฏิบัติการต่างๆ เพื่อปราบปรามกลุ่ม IS ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีในความร่วมมือด้านความมั่นคง

ในกรณีของอาเซียน การต่อต้านการก่อการร้ายได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระสำคัญในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๒๗ ที่มาเลเซีย เมื่อ ๒๑ พ.ย.๕๘ ทั้งนี้ อาเซียนมีกลไกหลักในการดำเนินงานด้านต่อต้านการก่อการร้าย คือ (๑) สัตยาบันสนธิสัญญาอาเซียนเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย (ASEAN Convention on Counter Terrorism: ACCT) และ (๒) การประชุมระดับรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (Asean Defence Minister's Meeting: ADMM) ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนควรต้องทบทวนและผลักดันกรอบความร่วมมือดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งต้องเฝ้าระวังการขยายตัวของกลุ่ม IS ที่อาจเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เช่นกัน

ในส่วนของประเทศไทย มีคณะกรรมการระดับชาติที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล ๒ ระดับ ได้แก่ (๑) ระดับนโยบาย คือ คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล (นอภ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (๒) ระดับอำนวยการ คือ คณะอนุกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล (อรส.) โดยมี ผบ.ทสส. เป็นประธาน ซึ่งกองทัพไทยมีศูนย์ต่อต้านการก่อการร้ายสากล (ศตภ.) เป็นกลไกหลักสำคัญในการปฏิบัติ ซึ่งต้องติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการข่าว รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการฝึกปฏิบัติการร่วมกันกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศให้มากขึ้น นอกจากนี้ ในการจัดทำแผนเพื่อรองรับการก่อการร้ายให้มีความสอดคล้องทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและครอบคลุมไม่ใช่เพียงเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเท่านั้น แต่จะต้องขยายไปถึงภาคส่วนอื่นๆ เช่น ระบบคมนาคม โครงสร้างพลังงาน เจ้าหน้าที่กู้ภัย เจ้าหน้าที่ดับเพลิง และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ด้วย...

อ้างอิง

- ๑,๘. Cooperative Security: New Horizons for International Order. <http://www.marshallcenter.org/>
๒. European Jihadists: The Continuation of a Historical Trend. <https://www.stratfor.com/>
๓. Paris terror attacks: Why has France been targeted again? <http://www.telegraph.co.uk/>
๔. Homegrown terror isn't just Islamist. <http://edition.cnn.com/>
๕. รายการข่าว ๓ มิติ. ยืนยัน DNA ผู้ก่อการร้าย. <http://www.thaitv3.com/>
๖. 2 killed, 8 held after France raid, but suspected ringleader's status unknown. <http://edition.cnn.com/>
๗. Putin a 'constructive partner' in Syria talks: Obama. <http://http://www.theindependentbd.com/>
๘. After Paris: United with Putin against war on terror?. <http://www.hindustantimes.com/>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : ๐๒ ๒๗๕-๕๗๑๕

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม